

at:

<https://static1.squarespace.com/static/5b99664675f9eea7a3ecee82/t/5cc69fb771c10b798657bf2f/1556520905468/ICDE-ADC+report-January+2019+%28002%29.pdf>.

УДК 811.124'243'276.6:58.06

Пилипюк В.

науковий керівник доц. Бицко Н.

Буковинський державний медичний університет

м.Чернівці, Україна

ПРОБЛЕМАТИКА ЗАСВОЄННЯ ТЕРМІНООДИНИЦЬ У СФЕРІ БОТАНІЧНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ

«Латинська мова» у медичному вузі передбачає вивчення розділу «Лексико-семантичне забезпечення вивчення теми «Рецептура»», який включає в себе достатньо тем, присвячених ботанічній номенклатурі. Отже, беручи до уваги специфіку предмета, актуальність нашого дослідження полягає у виокремленні основних класифікаційних засад у ботанічній номенклатурі, що дозволяє студентам успішно засвоїти вищезазначений розділ термінотворення. З цього огляду об'єктом свого лінгвістичного аналізу ми обрали термінотворення назв лікарських рослин у ботанічній та фармацевтичній номенклатурі.

Ключові слова: *термінотворення, латинський термін, ботанічний термін, біологічний термін.*

"The Latin language" in a medical university involves the study of the section "Lexical and semantic support for the study of the topic "Prescription", which includes enough topics devoted to botanical nomenclature. Therefore, taking into account the specifics of the subject, the relevance of our study is to identify the main classification principles in botanical nomenclature, which

allows students to successfully master the above section of term formation. For this reason, we have chosen the term formation of names of medicinal plants in the botanical and pharmaceutical nomenclature as the object of our linguistic analysis.

Keywords: *term formation, Latin term, botanical term, biological term.*

У світогляді наших предків ботанічні назви рослин відігравали значущу роль щодо лікування різних хвороб. Розвиток біологічної науки привів до появи величезної кількості нових біологічних термінів, утворених на базі грецьких і латинських слів. Виникла потреба в новітніх методах класифікації рослинного і тваринного світу, оскільки попередня система створювалась на основі довільно взятих ознак. Діявидів рослин і тварин не було загальноприйнятих назв, а передавались вони великими термінами, що звичайно ускладнювало класифікацію назв та виникали великі проблеми щодо утворення систематики ботанічних назв рослин, які використовуються у фармації і до нашого сьогодення. Шведський вчений Карл Лінней (1707-1778) вперше застосував бінарну номенклатуру і побудував вдалу штучну класифікацію рослин і тварин. Вчений провів досить значне наукове дослідження, описав біля 1500 видів рослин. Згідно з біноміальною номенклатурою К. Ліннея, кожний вид визначається двома латинськими назвами – родовою і видовою. Принцип подвійних назв зберігся в систематиці рослин і тварин донині [2, с. 45]

<i>Ботанічна назва</i>	<i>Фармацевтична назва</i>	<i>Переклад</i>
<i>Arnica montana</i>	<i>Arnica, ae f</i>	<i>Арніка (гірська)</i>
<i>Viburnum opulus</i>	<i>Viburnum, i n</i>	<i>Калина (звичайна)</i>

Якщо звернутись до граматичних моделей утворення ботанічних родин, необхідно згадати прикметники жіночого роду першої групи, які узгоджуються з терміном «*plantae*» (від лат. *planta*, *ae f* - рослина). Як

засвідчує досвід, для поліпшення запам'ятовування студентами складних ботанічних назв, необхідно звертатись до етимологічних засад виникнення назви рослини. На прикладі «Атласу лікарських рослин» Я.Мацку, І. Крейча спостерігаємо: Родина Asteraceae (лат.): *Artemisiaabsinthium*L. - полин гіркий. *Artemisia* - так називали полин античні автори. Можливо, назва пов'язана з ім'ям грецької богині Артеміди (*Artemis*). Пліній вважає, що назва дана на честь Артемізії Галікарнаської, дружини Мавзола, короля Карії (IV ст. до н. е.), яка вилікувалась за допомогою цієї рослини. Можливо також, що в основі назви лежить грецький прикметник *artemes*— «неушкоджений, здоровий», у зв'язку з лікувальними властивостями рослини. Іменник *absinthium*походить від грецького *a* – «не», *psinthos* – «задоволення, тобто рослина, яка не дає задоволення через свій гіркий смак» [1, с. 386].

Родина Solanaceae (лат.): *Atropabelladonna*L. - красавка, белладонна або соннота. *Atropa*- таку назву дав цьому роду К. Лінней через отруйні його властивості, що пов'язано з ім'ям грецької богині - Атропи, яка нібито перерізує нитку життя кожного смертного (від грецького *Atropos* -«неминучий, невідворотний, безповоротний»). Іменник *belladonna* - від італійського *bella* –«гарна», *donna* – «жінка». Жінки соком ягід цієї рослини натирали як рум'янами щоки і закапували його в очі, внаслідок чого розширювались зіниці й очі мали блискучий вигляд і ставали темними [1, с. 350].

*Daturastramonium*L. - дурман звичайний. Назва *Datura* - від арабського *tatorah* – «колоти», оскільки ця рослина з колючими плодами). Походження *stramonium*нез'ясовано, але є припущення, що слова *stramoniumi datura*мають спільний корінь [1, с. 354].

*Hyoscyamusniger*L -блекота чорна. *Hyoscyamus* - від давньогрецького назви рослини *hyoskyamos* (*hyos*«свиня», *kyamos*«біб»). Назву дано Діоскоридом, який помітив, що свині, які поїдали рослину з плодами,

падали в судамах і гинули. Швейцарський фармакогност Чирх вважає, що префікс *hyos-* використаний зневажливо "свинячий біб", очевидно, через те що блекота росте на смітниках. *Niger* (-a, -um; прикм.) «чорний» (зів квітки чорно-фіолетовий)[1, с. 352].

Родина Papaveraceae (лат.): *Chelidoniummajus*L. - чистотіл великий. Назва *Chelidonium* походить від грецького *chelidon* –«ластівка» (мабуть, тому що рослина з'являється з прилітом ластівок і в'яне з їхнім відльотом). У працях Діоскорида є ще одне народне повір'я про цю траву: "Розповідають, якщо пташеня ластівки осліпне, ластівка-мати приносить цю траву і виліковує його" [1, с. 236].

*Papaversomniferum*L. - мак снодійний. *Papaver* -стародавня назва рослини від лат. *pavas*«молочко», оскільки всі органи рослини містять молочний сік. *Ver* від прикм. *verus*(-a, -uni) «справжній». Сік маку підмішували маленьким дітям у їжу, щоб вони краще спали. *Somnifer, fera, ferum*(прикм.) «снодійний, присипляючий» (за снодійною дією маку) від *somnus*«сон», *ferre* «нести, приносити, той, що приносить сон») [1, с. 82].

Родина Equisetaceae (лат.):

*Equisetumarvense*L. -хвощ польовий. Назва *Equisetum* походить від лат. *equus*«кінь»; *seta*«щетина, жорстке волосся (у цьому випадку має значення "хвіст")»; уперше вжито Плінієм для одного виду хвоща, який своїми тонкими гілочками нагадав йому хвіст коня. *Arvensis*(-e; прикм.) - польовий (за місцем зростання) [1, с. 50].

Родина Rhamnaceae (лат.):

*Frangulaalnus*Mill. -крушина вільхоподібна, або ламка. Назва *Frangula* походить від лат. *frangere*«ламати, оскільки в крушини ламка деревина», *alnus*«вільха; тут вжито в значенні "вільхоподібна" (за формою листків)» [1, с. 222].

Отже, вчені всіх країн роблять досить логічний висновок щодо термінотворення всіх систематичних груп рослинного і тваринного

походження, а саме вони мають бути латинськими або латинізованими, а біологи усіх країн повинні дотримуватися вказівок кодексів під час утворення нових латинських назв. Біологічна латина є міжнародною, спільною для різних мов. Оволодіння нею не лише сприяє вивченню спеціальних дисциплін, але і взаєморозумінню представників біологічних наук різних країн і національностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мацку Я., Крейча И. Атлас лекарственных растений. «ВЕДА» Издательство словацкой академии наук, 1981. 464 с.
2. Паласюк Г.Б., Чолач В.В. Латинська мова. Підручник. Тернопіль: «Укрмедкнига», 2000. 344 с.

УДК 811.111'25:61

Приходько Я., Ефендієва С.

Полтавський державний медичний університет,

м. Полтава, Україна

ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ

ІЗ МЕДИЧНОЮ ТЕРМІНОЛОГІЄЮ

У цій статті висвітлена проблема перекладу англomовних текстів з медичною термінологією, акцентовано увагу на прикладах вживання аббревіатур, запозичених слів, інтернаціоналізмів.

Ключові слова: *переклад, медичний текст, англійська мова, медична термінологія.*

The article highlights the problem of translating the English medical texts, focuses on the examples of use of abbreviations, loanwords, internationalisms.

Keywords: *translation, medical text, English language, medical terminology.*